

Opis źródła:

Rezolucja nr 2130 uchwalona na XX sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w sprawie współpracy międzynarodowej w dziedzinie pokojowego wykorzystania przestrzeni kosmicznej - jest to dokument uchwalony 17 grudnia 1965 roku, który mówił o konieczności współpracy między państwami członkowskimi, w celu lepszego poznania przestrzeni kosmicznej i wykorzystania jej w celach badawczych, pokojowych. Rezolucja, w ogólnym znaczeniu, jest dokumentem, na podstawie którego prowadzone są działania ONZ, dążące do zmian danego stanu rzeczy. Niżej prezentowany tekst źródłowy jest fragmentem wyżej wymienionej rezolucji, w którym mowa jest o konieczności pokojowego wykorzystania przestrzeni kosmicznej.

Miejsce i data wydania:

Nowy Jork, 17 grudnia 1965 r.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Pełny tekst rezolucji dostępny online:

<https://digit.pism.pl/dlibra/doccontent?id=410>

Tekst źródła (fragment):

[...]

10. Stwierdza z zadowoleniem [Zgromadzenie Ogólne], że zacieśnia się współpraca między państwami członkowskimi w dziedzinie pokojowego badania i wykorzystywania przestrzeni kosmicznej;

11. Usilnie apeluje, aby działalność w przestrzeni kosmicznej była prowadzona w sposób umożliwiający państwom udział w badaniach przestrzeni kosmicznej i czerpanie z tych badań praktycznych korzyści, niezależnie od stopnia ich rozwoju gospodarczego bądź naukowego;

[...]

III

1. Prosi Komisję do Spraw Pokojowego Wykorzystania Przestrzeni Kosmicznej, by współdziałając z Sekretarzem Generalnym i wykorzystując zasoby jakimi Sekretariat dysponuje oraz przeprowadzając konsultacje z organizacjami wyspecjalizowanymi i współdziałając z Komisją Badań Przestrzeni Kosmicznej - przygotowała i rozważyła na swej następnej sesji propozycje dotyczące programów w dziedzinie kształcenia i szkolenia specjalistów w dziedzinie pokojowego wykorzystywania przestrzeni kosmicznej - w celu udzielenia pomocy rozwijającym się krajom - oraz by złożyła sprawozdanie na dwudziestej pierwszej sesji Zgromadzenia Ogólnego. [...]

Słowniczek pojęć:

Komisja Badań Przestrzeni Kosmicznej - organizacja utworzona w 1958 roku, której zadaniem jest promowanie i koordynacja badań kosmosu na poziomie międzynarodowym.

Zgromadzenie Ogólne ONZ - jeden z sześciu organów głównych ONZ. Składa się z przedstawicieli wszystkich państw członkowskich ONZ, z których każdemu przysługuje jeden głos.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zgromadzenie_Og%C3%B3lne_Organizacji_Narod%C3%B3w_Zjednoczonych

Komisja do spraw Pokojowego Wykorzystania Przestrzeni Kosmicznej - ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1959 roku w celu uregulowania działalności w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej, dla dobra całej ludzkości.

Zimna Wojna - trwający od końca II wojny światowej do roku 1991 okres silnego napięcia i rywalizacji pomiędzy krajami bloku wschodniego (m.in. ZSRR, PRL, NRD) a krajami zachodnimi, jak Francja, USA czy Wielka Brytania. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zimna_wojna

Wyścig kosmiczny - współzawodnictwo Stanów Zjednoczonych oraz Związku Radzieckiego w kwestii eksploracji przestrzeni kosmicznej, poprzez umieszczanie tam sztucznych satelitów czy lądowania na powierzchni Księżyca. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wy%C5%9Bcig_kosmiczny

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej

1. O co apeluje i prosi Zgromadzenie Ogólne ONZ, w świetle powyższego tekstu źródłowego? Dlaczego?
2. Czy w ramach Zimnej Wojny przestrzeń kosmiczna odgrywała jakąś rolę? Czy rywalizacja pomiędzy mocarstwami przeniosła się również w kosmos?
3. Kto, jako pierwszy człowiek, przebywał w przestrzeni kosmicznej? Jakiej był narodowości? Kto, jako pierwszy człowiek, wylądował na Księżycu? Jakiej był narodowości? Czy Polak kiedykolwiek poleciał w kosmos?
4. Jakie były przyczyny Zimnej Wojny? Dlaczego mocarstwa rywalizowały ze sobą?

Pytania do uczniów szkoły podstawowej

1. Na jakich płaszczyznach mocarstwa rywalizowały ze sobą w trakcie Zimnej Wojny?
2. Który kraj, jako pierwszy, wysłał człowieka w kosmos? Który kraj, jako pierwszy, wysłał człowieka na Księżyc? Jak nazywał się jedyny Polak, który znajdował się w kosmosie?
3. Jakie były przyczyny wybuchu Zimnej Wojny? Które mocarstwa rywalizowały ze sobą?

Wskazówki:

ONZ, od początku swojego istnienia, starało się zachowywać pokój na świecie, jednakże w momencie, gdy rozwój technologiczny pozwolił człowiekowi polecieć w kosmos, a następnie wylądować na Księżycu, ONZ postanowiło zająć się również i tą kwestią, stąd powstały komisje, dotyczące spraw związanych z przestrzenią kosmiczną. Obawiano się bowiem, że kosmos stanie się areną kolejnych, być może wojennych, rywalizacji.

Zimna Wojna była konfliktem wielowarstwowym, przejawiającym się nie jedynie na płaszczyźnie polityki międzynarodowej, ale również na płaszczyznach czy to nauki, czy również kultury. Stąd też maszyny propagandowe tak Stanów Zjednoczonych, jak również Związku Radzieckiego, starały się ukazać swój kraj w jak najlepszym świetle. Sukcesy na różnych polach były więc paliwem dla propagandy. Szczególnie, gdy udawało się pokonywać rywala, na przykład, w wyścigu kosmicznym, propagandziści byli w stanie te sukcesy wykorzystać i poprawić nastroje społeczne nawet w obliczu różnych problemów.

Najważniejsze czasy:

1945 - powstanie ONZ

1961 - pierwszy człowiek w przestrzeni kosmicznej - Jurij Gagarin

1969 - pierwszy człowiek na Księżycu - Neil Armstrong, Buzz Aldrin, Michael Collins

Literatura pomocnicza:

Czapiewski E., Tyszkiewicz J., *Historia powszechna. Wiek XX*, Warszawa 2024.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk